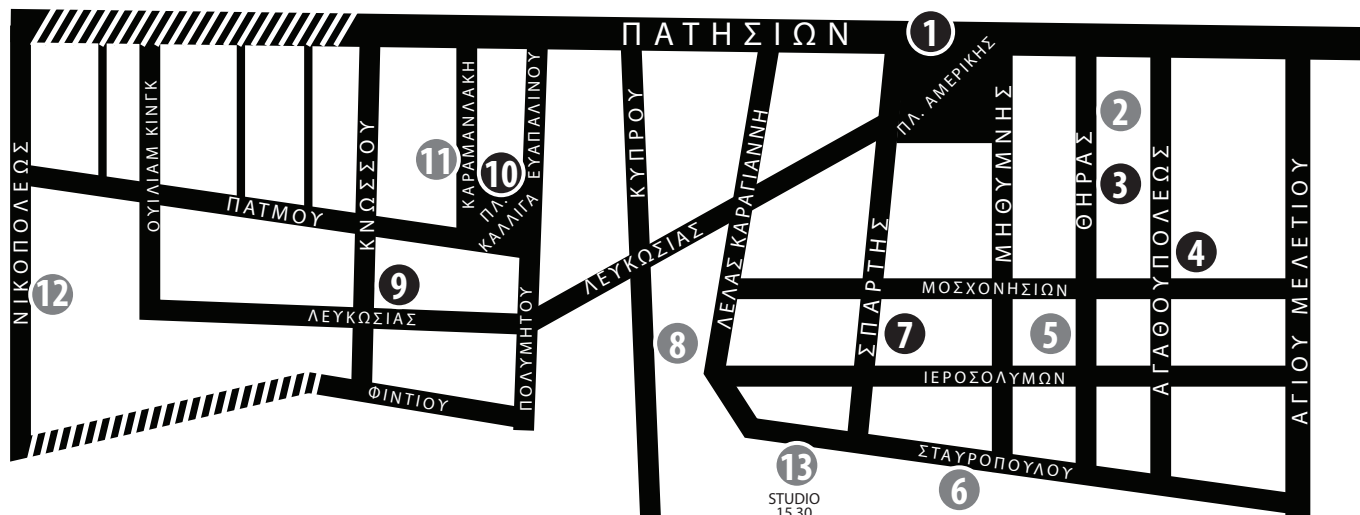

Πλατεία Αμερικής

1 Πλατεία Αμερικής Πατησίων 146

Η Πλατεία Αμερικής ονομάστηκε έτσι το 1927 «προς τιμήν της φιλελληνικής πολιτικής των ΗΠΑ». Το προηγούμενο όνομα της ήταν πλατεία Ανθεστηρίων, επειδή ήταν μια εξοχική περιοχή χωρίς την ύπαρξη κατοικιών, όπου γιόρταζαν την Πρωτομαγιά. Μια άλλη λαϊκή ονομασία ήταν πλατεία Αγάμων. Η ονομασία αυτή προέκυψε επειδή, καθώς ήταν περιοχή ερημική, αποτελούσε κέντρο ερωτικών συναντήσεων στις αρχές του 20ου αιώνα. Η περιοχή της πλατείας Αμερικής ήταν από τις πρώτες περιοχές εντατικής επέκτασης της αστικοποίησης της Αθήνας με αρχοντικές κατοικίες, όπου κατοικούσαν γνωστές αθηναϊκές οικογένειες. Η περιοχή ακμάζει ιδιαίτερα τις δεκαετίες του '50 και του '60 όταν κάτοικοί της είναι εκπρόσωποι των γραμμάτων και των τεχνών καθώς και η κοσμική Αθήνα.

2 Πλατεία Παύλου Μπακογιάννη Θήρας 31

Η πλατεία επαναλειτούργησε το 2013 με παιδική χαρά και χώρο πρασίνου και φύλαξη της ΔΕΗ όπου και ανήκει ως έκταση. Παραχωρήθηκε ως πλατεία ύστερα από κινητοποιήσεις των κατοίκων της περιοχής στα τέλη της δεκαετίας του 1980. Στην πλατεία δεσπόζουν

το οίκημα που στεγάζει το 6ο Δημοτικό Διαμέρισμα, με χαρακτηριστικά του Γαλλικού Εκλεκτικισμού και το κτίριο ιδιοκτησίας της ΔΕΗ με είσοδο από την Αγαθουπόλεως 14. Αυτό το κτίριο, νεοκλασικό των αρχών του 20ου αιώνα, χαρακτηρισμένο διατηρητέο απ' το 1985, πρόκειται να αποκατασταθεί και συντηρηθεί προκειμένου να στεγάσει το πλούσιο φωτογραφικό και κινηματογραφικό αρχείο της ΔΕΗ για την ιστορία της εκβιομηχάνισης της Ελλάδας.

3 Κτίρια οδού Νιγρίτης

Η οδός Νιγρίτης προκαλεί ενδιαφέρον διότι σε μικρή απόσταση το ένα με το άλλο παρατηρούνται τρία κτίρια σημαντικής αρχιτεκτονικής αξίας. Το γωνιακό κτίριο Θήρας και Νιγρίτης είναι σε στυλ Αρ-Ντεκό κατασκευασμένο περίπου το 1930, ενώ το ακριβώς όμορο κτίσμα αλλά και το κτίριο στην γωνία των οδών Νιγρίτης και Αγαθουπόλεως είναι εκλεκτικιστικά της δεκαετίας του 1920.

4 Οδός Μοσχονησίων

Επί της οδού Μοσχονησίων 7 βλέπουμε κτίριο του Γαλλικού Εκλεκτικισμού του 1920 με ενδιαφέρουσα στέγη. Βρίσκεται ανάμεσα σε δύο μοντέρνες πολυ-

Σημεία ελεύθερης επίσκεψης 13.00-15.00

2 Έδρα του 6ου Δημ. Διαμερίσματος,
Θήρας 31

5 Ο Πύργος Τυπάλδου
Θήρας 54

6 Το κτίριο του ΚΕΘΕΑ-Διάβαση,
Σταυροπούλου 28 & Καρπάθου

8 Οικία Λέλας Καραγιάννη
Λέλας Καραγιάννη 1 & Σταυροπούλου

11 the.flat
Καραμανλάκη 14, <http://theflat.gr/>

12 Το Η' Γυμνάσιο – «Διδακτήρια
Μ.Νομικός», Νικοπόλεως 31-33

Προβολής ταινίας 15.30 είσοδος δωρεάν

13 STUDIO new star art cinema
Σταυροπούλου 33

κατοικίες της δεκαετίας 1930 στους αριθμούς 5 και 9. Στη διασταύρωση των οδών Ιεροσολύμων και Αγαθουπόλεως βλέπουμε πολυκατοικία Μπάουχαους με χαρακτηριστικούς πυργίσκους.

5 Πύργος Τυπάλδου

Θήρας 54

Με καταγωγή από τη Νάπολη και απόγονος Ιπποτών, ο Τζώρτζης Αλφονσάτος Τυπάλδος κατασκεύασε τον πύργο το 1914. Το οίκημα κατοικούνταν έως το 1993 από τους Άγγελο και Ρόζα Τυπάλδου Ξυδιά. Ο Τυπάλδος ασχολήθηκε με το εμπόριο και τις εισαγωγές φαρμάκων. Το νεογοτθικό στυλ του οικήματος, άμεσα συνδεδεμένο με την Αγγλία των μέσων του 19ου αιώνα, είναι ιδιαίτερα σπάνιο στον ελλαδικό χώρο. Ο πύργος της οδού Θήρας με τον κατάφυτο κήπο του φαίνεται ότι αποτελούσε στην εποχή του πρότυπο βίλας εξοχής. Το 2008, το κτίριο χαρακτηρίζεται διατηρητέο από το Υπουργείο Περιβάλλοντος.

6 Οδός Σταυροπούλου

ΚΕΘΕΑ - Διάβαση

Σ' ένα ερειπωμένο νεοκλασικό κτίριο των αρχών του αιώνα, στον αριθμό 15, το οποίο αναπαλαιώθηκε από τα ίδια τα μέλη και τις οικογένειές τους που το συντηρούν υποδειγματικά έως σήμερα, εγκαταστάθηκε το 1991 η πρώτη ανοικτή θεραπευτική κοινότητα. Το νεοκλασικό του αριθμού 28 στη συμβολή με την Καρπάθου, στεγάζει τις υπηρεσίες της Διάβασης και το πολιτιστικό στέκι της κοινότητας. Έως το 1974-75 αποτελούσε την κατοικία της εύπορης οικογένειας Λεβί.

Στον αριθμό 30 επί της οδού Σταυροπούλου βλέπουμε την πρωτοποριακή για την εποχή της μοντέρνα πολυκατοικία Μπραδράβου (1935) σε στυλ Μπάουχαους του αρχιτέκτονα Βασίλη Δούρα (1904-1981).

Απέναντι απ' το ΚΕΘΕΑ, Σταυροπούλου και Καρπάθου 11, βλέπουμε μοντέρνα πολυκατοικία (1938) σε στυλ ύστερης Αρ-Ντεκό του αρχιτέκτονα Νικ. Νικολαΐδη (1891-1967).

Στον αριθμό 33 επί της Σταυροπούλου βλέπουμε τον κινηματογράφο studio που πρόκειται να λειτουργήσει ξανά σύντομα. Ο κινηματογράφος είχε λειτουργήσει απ' το 1972 έως το 2005 ως κινηματογράφος τέχνης για το σινεφίλ κοινό της Αθήνας.

7 Οικία Μ. Καραγάτση - πολιτιστικός χώρος "Αλεξάνδρεια"

Σπάρτης 14

Αρχικά το σπίτι είχε ενοικιαστεί από τον πατέρα του Μ. Καραγάτση και διέμεναν εκεί οικογενειακώς. Στη συνέχεια έφυγαν και ο Καραγάτσης επέστρεψε το 1940 μαζί με τη γυναίκα και την κόρη του Μαρίνα, όπου έμειναν μέχρι το

1954. Στο αριστερό παράθυρο με το μικρό μπαλκονάκι του δευτέρου ορόφου ο Καραγάτσης έγραψε μερικά από τα πιο γνωστά βιβλία του, όπως ο «Κίτρινος Φάκελος», το «Μπουρίνι», το «Μεγάλο Ύπνο» και βεβαίως τις περίφημες θεατρικές κριτικές του, που δημοσιεύονταν στη «Βραδυνή». Κάθε Παρασκευή η οικία μετατρέποταν σε φιλολογική εστία για τη γενιά του '30. Πολλοί συγγραφείς ανηφόρισαν τις σκάλες του, όπως οι: Ελύτης, Εγγονόπουλος, Εμπειρίκος, Βενέζης, Κατσιμπαλής. Στο κτίριο αυτό ο εξόριστος Λουντέμης έβρισκε καταφύγιο την παραμονή των Χριστουγέννων του '45, ο Γιάννης Τσαρούχης υποδύθηκε με μελοδραματισμό «μια Φραντσέσκα Μπερτίνι» και ο Καραγάτσης το '46 στην τσάρα αλλά και στα δωμάτια του σπιτιού γύρισε την ιστορική ταινία «Καταδρομή», με πρωταγωνιστή τον Λάμπρο Κωνσταντάρα, τον Μάνο Κατράκη και την Ελένη Χατζηαργύρη. Σήμερα, η οικία λειτουργεί ως χώρος τέχνης Αλεξάνδρεια, με πολλαπλές πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Στον ίδιο δρόμο βρίσκουμε δυο χαρακτηριστικές μοντέρνες πολυκατοικίες της δεκαετίας του 1930. Η γωνιακή Σπάρτης και Μοσχονησίων, σε στυλ Αρ-Ντεκό, μπορεί να αποδοθεί στον αρχιτέκτονα Εμμ. Λαζαρίδη (1894-1961).

8 Οικία Λέλας Καραγιάννη

Λ. Καραγιάννη 1 & Σταυροπούλου Η Λέλα Καραγιάννη υπήρξε αγωνίστρια της Εθνικής Αντίστασης και αρχηγός της αντιναζιστικής οργάνωσης «Μπουμπουλίνα». Το αρχηγείο της ήταν στο διώροφο αυτό σπίτι, όπου κατοικούσε με το σύζυγό της (ο οποίος είχε φαρμακείο στην οδό Πατησίων, κι ήταν επίσης μέλος της οργάνωσης) και τα επτά παιδιά της. Η οικία Λέλας Καραγιάννη κατασκευάστηκε το 1923 και έχει περιέλθει πλέον στην ιδιοκτησία του Δήμου Αθηναίων. Από το 1995 έχει κηρυχθεί ιστορικό διατηρητέο μνημείο που χρειάζεται ειδική προστασία, ως «αξιόλογο δείγμα κτιρίου της ύστερης εκλεκτικής περιόδου». Πλέον αποτελεί πολιτιστικό και μουσειακό χώρο. Επίσης, στο οίκημα στεγάζονται, προσωρινά, τα δημοτικά (κοινωνικά) ιατρεία της 6ης δημοτικής κοινότητας.

9 Ι. Ναός Αγίου Ανδρέα

Λευκωσίας 40

Ο Άγιος Ανδρέας είναι μεσαιωνικός ναός, ρυθμού βασιλικής, μονόκλιτος, καμαροσκέπαστος. Η κόγχη του ιερού είναι ημιεξαγωνική. Οι τοιχογραφίες του

στο εσωτερικό είναι μεταγενέστερες, φιλοτεχνημένες από τον Φώτη Κόντογλου. Χρονολογείται από το δεύτερο μισό του 16ου αιώνα και μολονότι σήμερα είναι χωρίς στέγη, είναι ρυθμού βασιλικής, τρίκλιτος. Στο παρελθόν είχε ξύλινη στέγη ενώ στο εσωτερικό του βρίσκονται έξι μαρμαρίνοι κίονες. Κάτω από το δάπεδο διακρίνονται τάφοι. Στον ναό αυτόν μαρτύρησε η Αγία Φιλοθέη το 1588. Ο ναός αναστηλώθηκε το 1940 από τον Αναστάσιο Ορλάνδο

10 Πλατεία Καλλιγιά

Η πλατεία Καλλιγιά και οι γύρω απ' αυτήν πολυκατοικίες (18 στρέμματα στο σύνολο) αποτελούσε πάντα μια όαση στην περιοχή. Πήρε το όνομα της από το κτήμα του νομικού και πολιτικού Παύλου Καλλιγιά, το πρώτο μισό του 19ου αιώνα. Στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα χτίζεται η έπαυλη που αποτέλεσε την εξοχική κατοικία της οικογένειας ενώ στα τέλη του 19ου αιώνα μισθώνεται από ανθοπωλεία για να εγκαταστήσουν τα φυτώρια τους και να παράγουν μαγιάτικα στεφάνια. Η πλατεία, μέχρι να λάβει τη σημερινή της μορφή, πέρασε από πολλές φάσεις και αλλαγές. Περί το 1965 τη συναντούμε ως χωμάτινη αλάνα. Αργότερα προστέθηκε χαλίκι και μόλις προς το τέλος της δεκαετίας '60-αρχές '70, πλακοστρώθηκε και πήρε τη σημερινή της μορφή. Παλαιότερα, στο κέντρο της δέσποζε παιδική χαρά με κούνιες, τσουλήθρα και γύρω-γύρω όλοι. Σήμερα, συμμετρική και τετράγωνη, με ένα πλακόστρωτο «σταυρό» στο κέντρο της που ξεκινά από τις τέσσερις εισόδους της (B-N-D-A) και με τέσσερα τεταρτημόρια πρασίνου, 4 ισομεγέθη παρτέρια, ξεπροβάλλει σαν κοινός ακάλυπτος όλων των γύρω πολυκατοικιών. Ξεχωριστή θέση στην πλατεία Καλλιγιά κατέχουν οι δυο ιστορικές καφετέριες της περιοχής. Σημαντικότερη κατά το παρελθόν υπήρξε δε και η διάσημη ταβέρνα του Σαμπάνη, πόλος έλξης καλλιτεχνών, η οποία καταστράφηκε από πυρκαγιά πριν από λίγα χρόνια. Κατά την πρώτη μεταπολεμική δεκαετία, στο υπόλοιπο του κτήματος Καλλιγιά γύρω απ' την πλατεία, οικοδομήθηκαν 30 πολυκατοικίες βάσει ενός πρωτοποριακού σχεδίου που βασίστηκε σε διάταγμα του 1939, με μορφολογική ομοιογένεια στις οικοδομές και υποχρεωτική διαμόρφωση με προκήπια.

atenistas guides

ΠΕΡΠΑΤΑ ΚΙ ΑΛΛΟ → atenistas.org/guides